

סמינר חורף אוכל.נפש
על השחיטה
הלכות שחיטה וטריפות

הרב שלמה זכרוב - shlomozac@gmail.com

טל. 0545253595

שחיטה

1. דברים פרק יב

(כ) פי ירחיב יקנוק אלהיך את גבלך פאשר דבר לך ואמרתי אכלה בשר פי תאנה נפשה לאכל בשר בכל
אות נפשה תאכל בשר:
(כא) פי ירסק ממך המקום אשר יבחר יקנוק אלהיך לשום שמו שם וזבחתי מבקרך ומצאנך אשר
נתן יקנוק לך פאשר צייתך ואכלת בשעריך בכל אות נפשה:

2. שולחן ערוך יורה דעה הלכות שחיטה

סימן א:א

הכל שוחטין לכתחלה, אפילו נשים. הגה: יש אומרים שאין להניח נשים לשחוט, שכבר נהגו שלא
לשחוט, וכן המנהג שאין הנשים שוחטות . . .

סימן טז:א

אסור לשחוט אותו ואת בנו (ויקרא כב, כח) ביום א' . . .

סימן יח

סעיף א

השוחט בסכין בדוקה ונמצאת פגומה . . . הרי זה נבילה . . .

סעיף ב

שיעור הפגימה, כל שהוא; ובלבד שתאגור בה כל שהוא, אפילו חוט השערה.

סעיף ט

בדיקת הסכין צריכה אבשרא ואטופרא ואתלת רוחתא . . .

סעיף יא

השוחט בהמות רבות או עופות הרבה, צריך לבדוק בין כל אחד ואחד; שאם לא עשה כן ובדק באחרונה ונמצאת סכין פגומה, הרי הכל ספק נבילות ואפילו הראשונה. הגה: ומי שרוצה להכניס עצמו לספק זה אין צריך לבדוק סכין בין שחיטה לשחיטה.

סימן יט:א

השוחט צריך שיברך קודם: אשר קדשנו במצותיו וצונו על השחיטה; ואם שחט ולא בירך, כשרה . .

סימן כג:א

כל טבח שאינו יודע הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו; ואלו הן: שהייה, דרסה, חלדה, הגרמה ועיקור.

סימן כח

סעיף א

השוחט חיה או עוף צריך לכסות דמו, בין צדן עתה בין שהיו מזומנים בידו.

ספר השיטות (שמואל צברי): ומצוה זו היא מצות עשה מהתורה. אמנם אינה שייכת אלא בחיה ועוף כנזכר אבל לא בבהמה, שכן אומר הפסוק (ויקרא יז:ג) "וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֵצֵא צִיד חַיָּה אוֹ עוֹף אֲנָשׁ יֶאֱכַל וְנִשְׁפַּף אֶת דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בְּעֶפְר" . . .

ספר החינוך: משרשי המצוה, לפי שהנפש תלויה בדם, כמו שאמרנו באיסור דם ולכן ראוי לנו לכסות הנפש ולהסתירו מעין רואיו טרם נאכל הבשר, כי גם בזה נקנה קצת אכזריות בנפשינו, לאכול הבשר והנפש נשפך לפנינו. ובבהמות לא נצטוונו כך לפי שדם הבהמה ניתן לקרבן לכפרה על נפשותינו ואי אפשר לכסותו, ואחר שכן לא רצתה התורה לחלק לנו בין מוקדשין לחולין. ואם גם במין העופות יש מהן קרב לגבי מזבח, מועט הוא [רק תורים ובני יונה, ש.ז.], ולדבר מועט לא תחוש התורה לעולם, ומפני כן חייבתנו בכיסוי דם העופות בכולן.

כף החיים: והטעם כתוב במדרש רבה (בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה כב) לפי ש(עופות השמים וחיות טהורות) קברו את הבל ונתן להם הקב"ה שכן ב' ברכות שמברכין עליהם אחד לשחיטה ואחד לכסוי יעו"ש ור"ל כשם שהם קברוהו וכסו את דמו כך שכרם שדמם טעון כסוי. מדה כנגד מדה.

הרב אברהם יצחק הכהן קוק (חזון הצמחונות והשלום, פסקה יד): כסוי דם החיה והעוף היא כמו מחאה אלהית . . . אמרה תורה: כסה הדם, הסתר בושתיך ורפיון מוסריותך . . . הבהמה שעל כל פנים היא מתפרנסת מיד בעליה, אין האדם עדיין ראוי אפילו להתחיל בה כח של הכרת צל של בוששה בשחטו אותה, תחת אשר יפרנסנה וידאג לצרכיה, ואלו היה הכסוי נוהג גם בבהמה, כבר היתה ההתעוררות של הגרוי המוסרי יותר מן המדה הראויה . . .

סעיף ב

חייב לברך קודם שיכסה: אשר קדשנו במצותיו וצונו על כיסוי דם בעפר. הגה: מי ששחט פעם הראשון, מברך שהחיינו על הכיסוי אבל לא על השחיטה, דמזיק לבריה (במנהגים ישנים בשם רבי ידידיה משפירא).

טריפות

3. שמות פרק כב:ל

וְאִנְשֵׁי־קֹדֶשׁ תִּהְיוּ לִי וּבְשָׂרַי בְּשֹׁדֵה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ: לִפְלֹב תִּשְׁלַכְוּ אֹתוֹ:

4. משנה מסכת חולין פרק ג משנה א

אלו טרפות בבהמה: נקובת הוושט, ופסוקת הגרגרת, ניקב קרום של מוח, ניקב הלב לבית חללו, נשברה השדרה, ונפסק החוט שלה, ניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כלום, הריאה שניקבה או שחסרה רבי שמעון אומר עד שתינקב לבית הסמפונות, ניקבה הקיבה, ניקבה המרה, ניקבו הדקין, הכרס הפנימית שניקבה או שנקרע רוב החיצונה רבי יהודה אומר הגדולה טפח והקטנה ברובה, המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ, כפלה מן הגג נשתברו רוב צלעותיה, ודרוסת הזאב רבי יהודה אומר דרוסת הזאב בדקה ודרוסת ארי בגסה דרוסת הנץ בעוף הדק ודרוסת הגס בעוף הגס זה הכלל כל שאין כמוה חיה טרפה:

5. שולחן ערוך יורה דעה הלכות טריפות

סימן לה:ב

חמשה אוני (פי' כעין אזנים) אית לריאה, תלתא מימנא ותרי משמאלא כשהבהמה תלויה ברגליה ובני מעיה כלפי הטבח, שאז ימין הבהמה וימין הטבח אחד . . .

סימן לו:יד

צמקה כולה, אם מחמת בני אדם שהפחידה כגון ששחטו אחרת לפניו וכיוצא בזה, טריפה; ואם בידי שמים, כגון שפחדה מקול רעם או ראתה זיקים וכיוצא בזה, או מפחד שאר בריות כגון מקול שאגת אריה וכיוצא בזה, כשרה.

שו"ת יד אפרים יורה דעה סימן כ"ו

. . . צריך להזהיר להשוחטים בדבר ההוא ורגיל שהרבה ב"א באים אל השוחט אוחזים העופות בידיהם סמוך לו ממש טפחו של זה בצד טפחו של זה ובפרט בעי"כ בשחיתות כפרות שמרבים העם להביא. ואין זה נכון שיש בזה צב"ח דיש סוברים צב"ח דאורייתא ואיסורא דרבנן אליבא דכולי עלמא ואין לך צב"ח גדול מזה. וא"ל דעופות לאו בני הרגשה נינהו שהרי מבואר שלפעמים צמוקה הריאה שלהם מחמת שחיטה אחרת בפניה.

סימן לט

סעיף א

אין צריך לבדוק אחר שום טריפות מן הסתם, חוץ מן הריאה צריך לבדוק בבהמה וחיה אם יש בה סרכא . . .

סעיף י

כל מקום שאסרו סרוכת הריאה אין הפרש בין שתהא הסרכא דקה כחוט השערה בין שתהא עבה וחזקה ורחבה כגודל, ולא כאותם שממעכים ביד ואם נתמעכה תולין להקל, וכל הנוהג בן כאילו מאכיל טריפות לישראל.

סעיף יג

. . . הגה: ויש מתירין למשמש בסרכות ולמעך בהם, ואומרים שסרכא אם ימעך אדם בה כל היום לא תנתק ולכן כל מקום שיתמעך תולין להקל; ואומרים שאינו סרכא אלא ריר בעלמא, ואף ע"פ שהוא קולא גדולה כבר נהגו כל בני מדינות אלו ואין למחות בידם מאחר שיש להם על מה שיסמוכו; ומכל מקום צריך להיות הבדוק ירא אלהים שיודע לזיהר למעך בנחת שלא ינתק בכח . . . ולי נראה . . . [ש]אין לסמוך אדברי מקילין בענין המעוך והמשמושים . . . אבל המנהג בעירנו למשמש ולמעך בכל הסרכות . . . ונכון לחוש למה שכתבתי, אם לא בהפסד מרובה. עוד נהגו בעירנו להטריף כל סרכות

גדיים וטלאים ועגלים הרכים, ולא למעך בהם כלל, כי יש קבלה בזה להטריף כי הסרכא עדיין רכה ומתנתקת על ידי מיעוך.